

İkincil işlem görmüş metal hurdalarda çevre katkı payı tahsilatı

Yakup Güneş

Dahilde işleme rejimi kapsamında ithal edilen eşyanın Türkiye’de işlenmesi sonucunda elde edilen ve ikincil işlem görmüş ürün olarak serbest dolaşıma sokulmak istenilen metal hurdalarda günümüzde Gümrük İdarelerince çevre katkı payı tahsil edilmektedir.

2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 18’inci maddesinde; çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla; ithaline izin verilen kontrole tâbi yakıt ve atıkların CIF bedelinin yüzde biri ile hurdaların CIF bedelinin binde beşi oranında alınacak miktarın çevre katkı payı olarak tahsil edileceği; bu gelirlerin tahsili ve bütçede öngörülen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usûl ve esasların, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, bahse konu çevre katkı payının metal hurdaların ithalinde tahsil edilebilmesi için;

- i. Metal hurdanın ithalinin söz konusu olması,
- ii. İthal edilen hurdanın kontrole tabi olması,

gerekir. Bu 2 şartın birlikte sağlandığı hallerde çevre katkı payı metal hurdanın CIF bedelinin binde 5’i oranında Gümrük İdarelerince tahsil edilecektir.

Çevre Kanunu’nun verdiği yetkiye dayanılarak Çevre ve Orman Bakanlığı’nca Çevre Gelirlerinin Takip ve Tahsili ile Tahsilat Karşılığı Öngörülen Ödeneğin Kullanımı Hakkında Yönetmelik 03.04.2007 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Yönetmelik’te 19.03.2009 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmelik ile değişiklik yapılmış ve Yönetmelik’in 4’üncü maddesine aşağıdaki tanım eklenmiştir:

“j) İthalat: Dış Ticaret Müsteşarlığı’nca yayımlanan Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Yakıt, Atık ve Hurdaların İthalatına Dair Dış Ticarete Standardizasyon Tebliğleri kapsamında kontrol ve/veya denetime tabi tutulan malların, aynı tebliğler kapsamında yapılan ithalatının tamamını, ... ifade eder”

4’üncü maddeye eklenen söz konusu tanım, 25.10.2013 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmelik değişikliği ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“j) İthalat: Ekonomi Bakanlığı’nca yayımlanan Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Yakıt, Atık ve Hurdaların İthalatına Dair Ürün Güvenliği ve Denetimi Tebliğleri kapsamında kontrol ve/veya denetime tabi tutulan malların aynı tebliğler kapsamında yapılan ithalatının tamamını, ... ifade eder”.

Yönetmelik’te yer verilen bu düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, çevre katkı payının tahsili açısından, çevre mevzuatında “ithalat” kavramı özellikle tanımlanmış olup bu tanımlama gümrük mevzuatındaki ithalat / serbest dolaşıma giriş rejiminden daha dar kapsamlıdır. Zira Yönetmelik’in kapsamına giren bir işlemin “ithalat” olarak tanımlanabilmesi için;

- i. Ekonomi Bakanlığınca yayımlanan ve yukarıda yer verilen Tebliğler kapsamındaki bir eşyanın söz konusu olması,
- ii. Tebliğler kapsamındaki bu eşyanın kontrol ve/veya denetime tabi tutulması,
- iii. Söz konusu malın aynı tebliğler kapsamında ithalatının yapılmış olması,

gerekir. Bu şartlardan en az birinin sağlanmaması halinde, ÇKP açısından bir ithalattan bahsetmek söz konusu olmayacaktır.

Ekonomi Bakanlığınca ithaline izin verilen metal hurdalara ilişkin düzenlemeler bu Bakanlıkça yıllar itibariyle yayımlanan Tebliğlerde yer almaktadır. 2011 ve 2012 yıllarında uygulanan Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdalara İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği (2011/23) ve Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdaların İthalat Denetim Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2013/23)’nin 4’üncü maddesinin 4’üncü fıkrasında şu düzenleme mevcut idi:

“(4) Ekonomik etkili gümrük rejimleri kapsamında Türkiye gümrük bölgesine gelen bir eşyanın herhangi bir işçilik, işleme, kullanım veya bekleme sonucu metal hurda özelliği kazanması durumunda, mezkûr hurdaların serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulması halinde Metal Hurda İthalatçı Belgesi alınması zorunlu değildir.”

Söz konusu Tebliğ dâhilde işleme izin belgesi sahiplerine Metal Hurda İthalatçı Belgesi alınması zorunluluğunu kaldırmakla birlikte; dâhilde işleme izin belgesi kapsamında elde edilen metal hurdaların anılan Tebliğlere tabi olmadığına ilişkin açık bir hüküm içermemekte idi.

Öte yandan, 2013 yılında uygulanan Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdaların İthalat Denetim Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2013/23)'nin 4'üncü maddesinin 5'inci fıkrasında şu düzenlemeye yer verilmiştir:

“(5) Dâhilde İşleme Rejimi Kararı kapsamında ithal edilen ürünlerden elde edilen ikincil işlem görmüş ürünlerin Ek-1 ve Ek-2 sayılı listelerde yer alması halinde bu ürünlerin ithalatında bu Tebliğ hükümleri uygulanmaz.”

Aynı düzenlemeye 2014 – 2016 yıllarında uygulanan 2014/23 sayılı Tebliğin 4/5 maddesinde, 2015/23 sayılı Tebliğin 4/5 maddesinde ve 2016/23 sayılı Tebliğin 8/2 maddesinde aynen yer verilmiştir.

Dolayısıyla, 2013/23 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girdiği 01.01.2013 tarihinden itibaren Dâhilde İşleme Rejimi Kararı kapsamında ithal edilen ürünlerden elde edilen ve ilgili Tebliğlerin 1 veya 2 sayılı Ek'lerinde yer alan ikincil işlem görmüş ürünlerin ithalatında artık söz konusu Tebliğler uygulanmamaktadır.

Bu durumda, 2013 yılından itibaren serbest dolaşıma sokulan ikincil işlem görmüş ürün mahiyetindeki metal hurdaların serbest dolaşıma sokulması, Çevre Gelirlerinin Takip ve Tahsili ile Tahsilat Karşılığı Öngörülen Ödeneğin Kullanımı Hakkında Yönetmelik'te tanımlanan “ithalat” tanımı kapsamına girmemektedir.

Aynı şekilde, Çevre Kanunu'nda da belirtildiği üzere, ÇKP ancak kontrole tâbi hurdaların ithalinde tahsil edilebilmektedir. Dahilde işleme rejimi kapsamında yapılan işlem ve işçilik neticesinde elde edilen ikincil işlem görmüş ürünlerin ithali herhangi bir kontrol ve/veya denetime tabi olmadığından, aynı ürünler için “kontrole tâbi hurdalar”dan bahsedilmesinin mümkün olmadığı kanaatindeyiz.

Yukarıdaki tespit ve değerlendirmeler ışığında; dahilde işleme rejimi kapsamında ithal edilen eşyanın Türkiye'de işlem ve işçiliğe tabi tutulması sonucunda elde edilen ve ikincil işlem görmüş ürün olarak adlandırılan metal hurdaların DİİB sahibi tarafından 01.01.2013 tarihinden sonra serbest dolaşıma sokulması halinde, Çevre mevzuatında tanımlanan haliyle bir ithalat söz konusu olmaması ve bu ürünlerin kontrole tabi olmaması nedeniyle, bu ürünler için çevre katkı payı ödenmemesi gerektiği kanaatindeyiz.

Ödenmemesi gereken ancak ödenmiş olan çevre katkı paylarının Gümrük Mevzuatındaki geri verme hükümleri çerçevesinde iade alınmasının mümkün olduğunu değerlendirmekteyiz.

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş. 'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.